

hun toekomst weg. Die sparen gewoon niet meer voor hun pensioen. Het is daar niet verplicht en dus geen automatisme.

De mensen doen het gewoon niet eens meer. Die vallen straks in een enorm zwart gat.

U zei laatst dat de pensioensector het "vertrouwen weer moet herwinnen". Wat bedoelt u daarmee?

En dat is ook een vloek geweest. Omdat er zogenaamd teveel geld in kas zat werden er in het verleden bijvoorbeeld ook vut-regelingen uit betaald. Het is misschien achteraf praten, maar als destijds iedereen gewoon met de tengels van dat pensioengeld was afgebleven hadden we nu geen centje pijn. Maar dat was toen.

Nu zitten we in een dip en dat is lastig, maar goede alternatieven voor ons systeem zijn er niet. Met name de jongeren zijn nu echt heel risicomijdend geworden. Maar zelfs als je consequent je pensioenpremie in een ouwe sok zou stoppen, heb je straks gespaard voor één dag in de week pensioen. Je hebt dus rendement nodig. Slechts 20-25 procent van je pensioen komt uit betaalde premies, 75-80 procent is beleggingsresultaat. En daarvan wordt de helft pas tijdens je pensioen opgebouwd, want in ons kapitaalgedekte systeem groeit je pensioenkapitaal door na je pensioendatum.

Wat kunnen onze lezers concreet doen, waar moeten ze vooral op letten?

Ten eerste eens nagaan wat de pensioenregeling is die ze hebben. Hoe werkt het voor mijzelf maar ook in het collectief. Veel mensen hebben vaak recht op een lager pensioen dan dat ze denken, om maar eens wat te noemen. Dat hoeft helemaal niet erg te zijn, je moet gewoon voor jezelf uitrekenen wat dat nou betekent. Veel mensen denken dan dat ze omko-

men in de armoede, maar we hebben ook nog zoiets als een AOW. En in de laatste tien jaar van je leven geef je toch minder geld uit dan de jaren daarvoor, dus je uitgavenpatroon verandert ook helemaal. Mensen moeten iets verder in de toekomst durven kijken.

En als je dan tegen een enorm tekort aankijkt?

Je kunt natuurlijk zelf een potje bij elkaar gaan beleggen, dan is stap één dat je voor jezelf definieert wat het beleggingsdoel is. Hoeveel tijd is er nog en hoeveel risico kun je als belegger aan?. Gewoon voor jezelf op een rij zetten hoeveel je wanneer nodig hebt: match je eigen cashflows. Zo moeilijk zijn die rekensommen niet. Het is misschien een beetje saai, maar het kan echt op de achterkant van een sigarendoosje.

Even naar het klimaat waarin APG moet beleggen. Wat is het grootste risico?

Dat is nog steeds een escalatie

van de eurocrisis. Dat risico is gelukkig sterk verminderd. Griekenland zou nu uit de euro kunnen stappen, maar daar was wel tijd voor nodig. Een half jaar geleden kon dat niet, het besmettingsgevaar was nog te groot. De markt eist discipline en dat is echt niet gek. En toch krijgt de markt vaak de schuld. Maar ga even terug, dan zie je dat de markt geen gekke dingen doet. En die markt dat zijn wij ook. Er moest tijd gekocht worden, om ervoor te zorgen dat iedereen voldoende overtuigd is dat er geen bloed uit vloeit als we Griekenland laten gaan. Het financiële verlies hebben wij trouwens allang genomen. Wij waarderen alles op marktwaarde.

Is het dan beter als Griekenland uitstapt?

Ik vind dat ingewikkeld. Griekenland moet geëngageerd zijn aan de euro, vooral door begrotingsdiscipline. Maar als Griekenland er ooit bovenop wil komen, moet er ook groei zijn. De vraag is of dat mogelijk is als het land binnen de euro blijft of dat de Grieken zich toch beter meer op de Balkan kunnen oriënteren.

Ik ben niet pessimistisch. Ik merkte laatst dat de Amerikanen echt heel negatief waren over Europa. Ik denk dat dat is om hun eigen problemen voor zich uit te kunnen schuiven en de aandacht af te leiden.

Hoe harder de Amerikanen en Britten zeggen dat we op het continent allemaal domme dingen doen, hoe hoe vastbeslotener politici worden om de euro niet meer los te laten. Maar er was tijd voor nodig om te zeggen: je gaat of je begrotingsdiscipline doet of we gaan verdere stappen nemen. En dat spel was in ieder geval voor Italië van cruciaal belang. Ik verwacht nu dat de stemming zo is dat de markt Portugal zal testen, zonder enige twijfel.

“Hoe harder de Amerikanen en Britten zeggen dat we op het continent allemaal domme dingen doen, hoe vastbeslotener politici worden om de euro niet meer los te laten.”